

Академія української преси
Юлія Зоря

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ПОЧИНАЄТЬСЯ З СІМ'Ї: навчально-методичний альбом

Бібліотека масової комунікації
та медіаграмотності
Академії української преси

Медіаграмотність починається з сім'ї: навчально-методичний альбом. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 40 с.

ISBN 978-617-7370-70-2

Сьогодні віртуальний простір та медійні «екрани» посідають вагоме місце в житті кожного з нас, а більшість інформації з ранніх етапів розвитку дитини споживається неконтрольовано, роль сімейної медіаосвіти набуває особливої значущості, адже від того, як інформація, яку споживають маленькі громадяни, сприймається, оцінюється та інтерпретується батьками, залежить розвиток і становлення молодого покоління та держави загалом.

Саме тому система освіти сьогодні покликана реагувати на виклики суспільства та трансформуватися відповідно до ключових потреб усіх учасників освітнього процесу, тому питання розвитку сімейної медіаосвіти є пріоритетним в освітній парадигмі та набуває масштабного поширення серед батьківської аудиторії.

ЗМІСТ

СІМЕЙНА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ: ЯК РОЗВИВАТИ КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ. . 4

ВСТУП5

РОЗДІЛ I. ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВЕ СУСПІЛЬСТВО: ДІТИ ТА БАТЬКИ6

- 1.1. Цифрові діти аналогових батьків: як підготувати дітей до життя у світі інформації 6
- 1.2. Еволюція ЗМІ: від газети до телефону. 8
- 1.3. Емоційний інтелект в епоху «цифри» 10

РОЗДІЛ II. СІМЕЙНА МЕДІАПЕДАГОГІКА: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ15

- 2.1. Медіаосвітні вправи для дітей 5–6 років. 15
 - Вправа «Що таке інформація?»..... 15
 - Вправа «Інформація та органи чуття» 16
 - Вправа «Які медіа ти знаєш?» 16
 - Вправа «Що таке правда?» 17
 - Вправа «Публічна та приватна інформація»..... 17
 - Вправа «Публічна та приватна інформація»..... 18
 - Вправа «Що таке факт?»..... 18
 - Вправа «Що таке судження?» 19
 - Вправа «Факт чи ні» 19
 - Вправа «Факт чи ні»..... 20

- Вправа «Родинна газета»..... 20
- Вправа «Чи важливі заголовки?»..... 21
- Вправа «Інтерв'ю для лісової газети»..... 22
- Вправа «Чим фотографувати?»..... 22
- Вправа «Настрій на фотографії»..... 24
- Вправа «Назва для фотографії» 24
- Вправа «Фотографії мого міста/села» 25
- Вправа «Як з'явився телефон» 25
- Вправа «Цифри на телефоні» 26
- Вправа «Розмова телефоном» 26
- Вправа «Вірші про телефон» 27
- Вправа «Відгадай!» 28
- Вправа «Телевізор» 29
- Вправа «Правила для телевізора» 31
- Вправа «Кротик і телевізор» 32
- Вправа «Дітям про рекламу»..... 32
- Вправа «Магазин» 33
- Вправа «Сергійко й реклама» 34
- Вправа «Світ інтернету»..... 34
- Вправа «Правила безпеки в інтернеті»..... 35
- Вправа «Хаппі та її суперсила» 36

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ38

ПІСЛЯМОВА39

СІМЕЙНА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ: ЯК РОЗВИВАТИ КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

Інформація та технології швидко змінюють наш спосіб життя. Медіа стали центральним компонентом сучасного суспільства. Люди щодня взаємодіють з великими потоками даних, що породжує необхідність розвитку навичок критичного сприйняття. Проблема полягає як у тому, що люди мають надлишок інформації, з якою їм важко впоратися та адекватно розібратися, так і в навмисному та ненавмисному створенні неправдивого, а часто й шкідливого контенту. Нам треба враховувати, що медіа виступають ключовим інструментом формування поглядів і цінностей, особливо серед молоді, і медіаграмотність є важливою компонентою освіти як для дітей, так і для дорослих. Сім'я ж відіграє провідну роль у прищепленні цих навичок.

З раннього дитинства діти потрапляють у світ медіа через мультфільми, цифрові пристрої та інтернет. Проте з огляду на їхній вік вони не мають достатніх навичок для критичної оцінки інформації. Це може призвести до формування хибних уявлень та бути джерелом маніпуляцій. Отже, одним із пріоритетів для батьків є допомога дітям у набутті відповідальних навичок споживання медіаконтенту. Але для цього самі батьки мають бути підготовлені відповідним чином.

Академія української преси (далі — АУП) першою серед недержавних організацій звернула увагу на розвиток критичного мислення в дітей, починаючи з 3–4 років. АУП розробила цілий комплекс видань з медіаосвіти для закладів дошкільної та загальної середньої освіти.

Валерій Іванов,

*доктор філологічних наук, професор,
президент Академії української преси*

Тетяна Іванова,

*докторка педагогічних наук, професор, завідувачка
кафедри соціальних комунікацій Маріупольського
державного університету*

Максим Запорожченко,

*менеджер медіаосвітніх програм Академії української преси,
завідувач центру цифрової освіти
та медіакультури Миколаївського ОІППО*

Цей альбом створений для того, щоб надати батькам, освітянам інструменти, що допоможуть дітям розвивати медіаграмотність у безпечних умовах родини. Він містить практичні вправи та рекомендації, спрямовані на навчання дітей свідомому сприйняттю інформації, розпізнаванню маніпуляцій та оцінці правдивості медіаконтенту.

Значною проблемою медіасередовища є безліч джерел інформації без єдиних стандартів перевірки достовірності. Інтернет і соціальні мережі зокрема поширюють інформацію миттєво, новин так багато, що споживач часто не має достатньо часу на їх аналіз, що створює додаткові виклики для дітей. Вправи цього посібника допоможуть батькам виховувати дітей, здатних розрізняти факти та судження, аналізувати джерела інформації та уникати маніпуляцій.

Видання також підкреслює важливість активної участі родини в медіаосвіті. Навчання дітей бути відповідальними споживачами інформації вимагає не лише теоретичних знань, але й практики, у якій батьки мають бути прикладом. Використання методик альбому зробить цей процес цікавим і корисним для всієї сім'ї.

Сподіваємося, що він стане важливим ресурсом для всіх, хто прагне підготувати дітей до викликів сучасного інформаційного світу.

ВСТУП

Сучасний світ диктує свої правила та умови, тому сьогодні в умовах цифрового суспільства дорослі не можуть залишати поза увагою тему інформаційної грамотності наших дітей!

Якщо грамотність у широкому розумінні цього поняття — це вміння читати й писати певною мовою відповідно до правил правопису, то **медійна та інформаційна грамотність (медіаграмотність)** є комплексним поняттям, запропонованим ЮНЕСКО у 2007 році, і тлумачиться як сукупність навичок та умінь, які дозволяють людям аналізувати, оцінювати та створювати повідомлення в різних видах медіа, жанрах та формах, у тому числі й у навчальних цілях та ситуаціях.

Більшість з нас є активними споживачами різного роду інформації, потік якої нескінченно збільшується. Телевізійні канали, сайти в інтернеті, безліч відео- та аудіопродукції, строкаті заголовки, яскраві герої та шоківі кадри... Усе це стає невіддільною частиною

життєдіяльності не лише дорослих, а й дітей. Але на відміну від дорослих, діти блискавично опановують останні новинки та, маючи недостатній рівень розвитку навичок критичного мислення, здатні піддаватися негативному впливу медіа.

Саме тому одне з провідних завдань батьків сьогодні — доступно, зрозуміло і цікаво показати дитині, що таке МЕДІА та як ними користуватися. А щоб Ваша дитина зростала в безпеці й не піддавалась медіанебезпекам, станьте для неї гідним прикладом для наслідування медіаповедінки та всіляко сприяйте розвитку критичного мислення! Альбом містить практичні матеріали та вправи для батьківської аудиторії, вихователів, вихователів-методистів, керівників/завідувачів закладів дошкільної освіти та буде корисним усім, кому не байдуже майбутнє молодого покоління в умовах інформаційних викликів!

Розділ I. Інформаційно-цифрове суспільство: діти та батьки

1.1. ЦИФРОВІ ДІТИ АНАЛОГОВИХ БАТЬКІВ: ЯК ПІДГОТУВАТИ ДІТЕЙ ДО ЖИТТЯ У СВІТІ ІНФОРМАЦІЇ

«Покоління Google», «покоління Альфа», «цифрові аборигени», «digital natives» — усі ці назви акцентують на масштабному застосуванні цифрових технологій у житті сучасної дитячо-юнацької аудиторії, медіаповедінка якої суттєво відрізняється від медіаповедінки старших поколінь. Ключовий фактор для сучасних дітей — швидкість (швидкість дій, результату, готовності до змін).

Діти покоління «digital natives» з народження занурені в цифровий простір, а реальний та віртуальний світи для них рівнозначні та вміло доповнюють одне одного.

Основний спосіб комунікації зі світом для дітей сучасного покоління — картинки, символи, візуалізація... Адаже діти зростають в умовах стрімкого інформаційного потоку, здатні легко сприймати великий обсяг інформації, вільно почуватися в павутині інформаційних каналів та бачать світ як хмару гіперпосилань. До того ж звичка жити за умов інформаційного переважання призводить до короткотривалої концентрації уваги та ситуативно обумовленого її дефіциту.

І дійсно, якщо доступ до будь-якої інформації можна отримати миттєво, навіщо концентрувати увагу на чомусь одному. Головне для сучасних дітей — увесь час залишатися «під'єднаними» до потоку інформації.

Звичайно, покоління «цифрових» дітей не гомогенне, адже кожен 2–3 роки в дитини, яка росте та розвивається, змінюється світогляд, захоплення, удосконалюються навички та формуються компетентності.

У контексті зазначеного модернізація системи освіти вимагає суттєвого переходу від традиційної установки на формування переважно «знань, умінь, навичок» до формування компетентностей особистості, необхідних для життя в нових умовах відкритого суспільства.

Саме до таких особливостей слід віднести та стійкий інтерес до формування навичок критичного мислення як фактор, що впливає на розвиток і становлення особистості дитини.

У новій редакції Базового компоненту дошкільної освіти в Україні в освітньому напрямі «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Комп'ютерна грамота» акцентовано на цифровій компетентності дітей дошкільного віку, а саме: «... це здатність використовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології для задоволення власних індивідуальних потреб і розв'язання освітніх, ігрових завдань на основі набутих елементарних знань, умінь, позитивного ставлення до комп'ютерної та цифрової техніки» [1, с. 26].

Хоча слід наголосити, що елементи розвитку навичок критичного мислення є наскрізними в усіх освітніх напрямках Базового компонента дошкільної освіти (редакція 2021 року).

У контексті сучасних вимог до розвитку системи освіти цінністю стає соціально компетентна особистість, різнобічно розвинута й така, що

успішно адаптується у світі, у якому стрімко зростає обсяг інформації та кількість джерел її надходження. І саме в таких умовах, не зважаючи на те, про які покоління ми говоримо, батьки є головними природними вихователями дитини.

Адже в дошкільному віці діти є найбільш зануреними в сім'ю. Вони бачать поведінку батьків, їхні взаємовідносини, елементи співробітництва, будують власну траєкторію поведінки на основі наслідування батьківської. І саме батьки власним прикладом різних моделей: відносин у сім'ї, соціальних ролей, поведінки, медіакультури, медіаграмотності є для дітей авторитетом.

Ці положення знаходять своє відображення і в оновленій редакції Базового компонента дошкільної освіти як керівного положення, де наголошено, що батьки є рівноцінними учасниками освітнього процесу, а сім'я — важливим осередком виховання дитини та «виступає дієвим, моделювальним, соціальним, комунікативним, культурним інститутом виховання, навчання і самореалізації особистості» [1, с. 32].

Один з ключових факторів розвитку людини — середовище, у якому вона зростає.

Сучасне середовище змінюється досить стрімко!

Ще 60 років тому, до появи в кожній родині телевізора, мозок дитини розвивався в оточенні простих стимулів, що не перевантажували нервову систему: мамині обійми, казки або колискові на ніч, кілька іграшок, спілкування з іншими дітьми. Трохи пізніше додалися дитячі книги та один довгоочікуваний мультфільм у вихідні. У таких умовах мозок отримував достатню, але не надмірну кількість стимулів для розвитку основних функцій.

Інформаційна ера змінила середовище докорінно...

І сьогодні, у світі інформаційно-технічних викликів, мозок людини гіперстимулюється з раннього дитинства. Комп'ютерні ігри та сучасні

мультфільми дають набагато більше сенсорних вражень, ніж будь-яка іграшка: картинка змінюється, музика грає, а герої — стрибають-бігають не зупиняючись.

Водночас мозок дитини отримує все це різноманіття стимулів, не докладаючи зусиль: не потрібно фантазувати, домовлятися про правила гри, робити щось з підручних матеріалів, достатньо натиснути на кнопку. Так мозок позбавляється «будівельного матеріалу» для розвитку уяви, комунікації, абстрактного мислення. А нервова система перевантажується сенсорними стимулами. І як результат — пізнавальна та особистісно-емоційна сфери життєдіяльності дитини сьогодні формуються інакше, ніж півстоліття тому [16].

Цифрові технології суттєво змінюють перебіг дитинства молодого покоління, впливаючи на багато соціальних процесів: як діти навчаються та звідки отримують інформацію, де знаходять друзів, як формують та підтримують соціальні зв'язки, як проводять вільний час та взаємодіють з суспільством у цілому та ін.

Джерело: https://st2.depositphotos.com/3258967/50519/v/450/depositphotos_505194327-stock-illustration-sketch-young-modern-mother-her.jpg

1.2. ЕВОЛЮЦІЯ ЗМІ: ВІД ГАЗЕТИ ДО ТЕЛЕФОНУ

ЗМІ, масмедіа, медіа (лат. «media» — засіб)... — це засоби комунікації, орієнтовані на одночасне передавання інформації великим групам людей.

Усім цим засобам притаманні спільні якості — звернення до масової аудиторії, доступність багатьом людям, корпоративний зміст виробництва і розповсюдження інформації.

До 1980-х років до ЗМІ належали газети, журнали, радіо та телебачення.

Сучасні медіа — це інтернет, подкасти, блоги, сайти, смартфони, соціальні мережі та ін.

І саме нові медіа здатні захопити глобальну аудиторію протягом кількох секунд, чого не вдасться традиційним ЗМІ.

Ще у 2017 році ЮНІСЕФ опублікував огляд, у якому йдеться про те, що певна кількість часу за екранами телевізора, планшетів чи інших гаджетів може мати користь для інтелектуального розвитку дитини, але зловживання ними призводить до суттєвих негативних наслідків [6].

Сьогодні інтернет — це орбіта, навколо якої крутиться людство. «У телефоні» вчаться, заробляють гроші, купують необхідне, спілкуються, проводять дозвілля та знаходять друзів. Така тенденція властива не лише для дітей та підлітків, а й для дорослих. Підтвердженням цього є інфографіка результатів дослідження «Опитування батьків щодо використання телефонів/смартфонів», здійсненого ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики» у травні 2021 року (рисунок 1.).

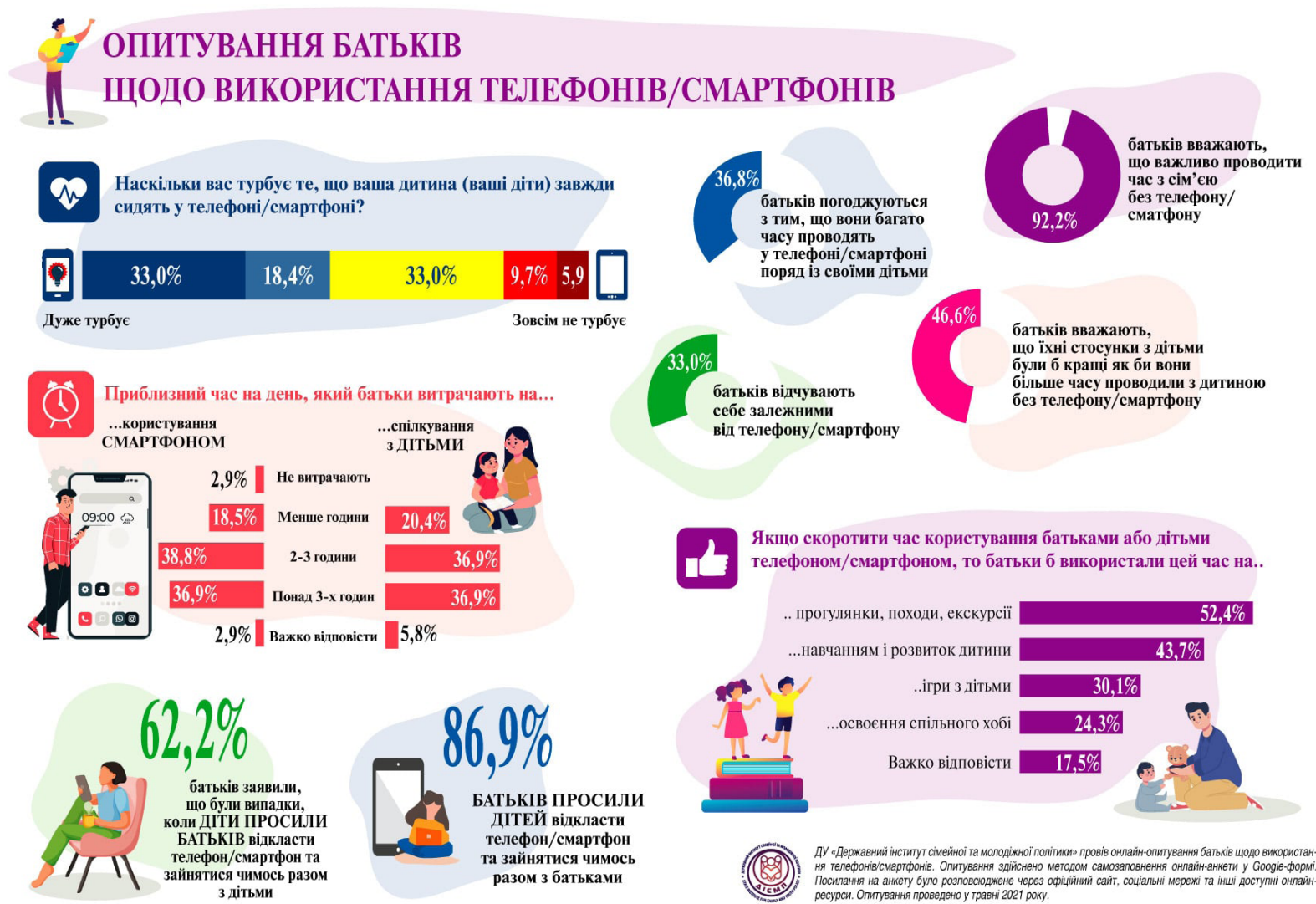

Рисунок 1. «Опитування батьків щодо використання телефонів/смартфонів»

Джерело: <https://cdn.sobor.com.ua/news/2021-06-17/batki-gadzheti-diti/nncmmxgddgtmdekjhv3.jpg>

1.3. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ЕПОХУ «ЦИФРИ»

Наше суспільство ставить до громадян вимоги приймати відповідальність за власні рішення та вчинки, у взаємодії з навколишніми проявляти ініціативу, реалізовувати свої потреби, успішно досягати намічених цілей. Очікуваний тип поведінки пов'язаний з умінням людини аналізувати власні емоційні переживання, розуміти емоції навколишніх, використовувати отриману інформацію в діяльності, тобто вимагає сформованого емоційного інтелекту. Для розвитку емоційного інтелекту молодого покоління необхідно створити відповідне середовище з позитивним емоційним кліматом, здійснювати компетентний психолого-педагогічний супровід дитини й організовану освітню діяльність, спрямовану на розвиток емоційного інтелекту.

Трішки історії....

Ще 50 років тому, не кажучи про більш давні часи, неможливо було уявити, щоб слова «емоція» та «інтелект» опинилися поруч у межах одного поняття. У це було так само складно повірити, як і свого часу в те, що Земля обертається навколо Сонця, а не навпаки.

Емоції та інтелект протиставлялися одне одному. Вважалося, що емоції заважають приймати «раціональні», «розумні» рішення.

Тільки в другій половині ХХ століття соціальні психологи поглянули на це по-іншому. Вони припустили, що в процесі еволюції емоції допомагали людині пристосуватися до різних середовищ і обставин, були напряму пов'язані з виживанням людини як виду.

Запанувала думка, що розум та емоції протиставляти непотрібно й що останні не перешкоджають людині мислити, а навпаки — допомагають [12].

Термін «**емоційний інтелект**» з'явився у 1993 році. Американські психологи Пітер Саловей і Джон Маєр обґрунтували концепцію EQ, стверджуючи, що люди, які володіють високим рівнем емоційного інтелекту, здатні до швидкого прогресу в багатьох сферах життя. Учені хотіли довести думку про те, що емоції та інтелект, які до цього часу протиставлялися, насправді тісно взаємозв'язані. Їхню думку підтримав і розвинув американський психолог і журналіст Деніел Гоулмен, який включив поняття «емоційний інтелект» у структуру соціального й — ширше — лідерського інтелекту, забезпечивши цьому терміну фантастичну популярність.

У типології інтелекту відомого американського психолога Е. Гарднера, створеній ще у 70-ті роки, з семи виділених типів, два типи повністю співвідносяться з емоційним інтелектом.

- ▶ *Внутрішньоособистісний інтелект* — це здатність до самопізнання та розуміння того, що насправді ми хочемо й до чого прагнемо. Сюди ж входить рівень адекватності самооцінки, ступінь точності професійного самовизначення.
- ▶ *Міжособистісний інтелект* — здатність до спілкування та співпраці з іншими людьми, відчуття інших [15].

Емоційний інтелект можна розвивати протягом життя. Він не є сталою ознакою, і немає вікової межі, після якої запізно братися до вдосконалення. Але бажано формувати емоційний інтелект з самого раннього віку. Саме дошкільний вік з його емоційною чуйністю до подій, що відбуваються, чуттєвою забарвленістю сприйняття, уяви, розумової та фізичної діяльності; безпосередністю та відвертістю вираження своїх чуттєвих переживань, є сензитивним для впливу на розвиток і формування емоційного інтелекту. Згідно з сучасним психологічним дослідженням, до цього віку в дітей сформовані здібності диференціювати емоційні переживання та будувати когнітивні схеми розпізнання емоцій, що робить можливим їхню ідентифікацію; щодо базових емоцій у дітей є чіткі уявлення, які вони можуть

висловити вербально; діти дошкільного віку легко розуміють емоції, що виникають у знайомих їм життєвих ситуаціях, їхній словник емоцій знаходиться в стадії активного формування.

Вивчення емоційних особливостей дітей — завдання першочергової важливості. Воно є актуальним у світлі психолого-педагогічного підходу до розв'язання проблеми соціальної адаптації дітей у суспільстві шляхом підвищення рівня сприйняття та розуміння іншої людини як особистості, а також, що дуже важливо, розв'язанням проблеми емоційного здоров'я дитини.

Навчання та виховання повинні не змінювати темперамент, а долати недоліки того чи іншого типу темпераменту, розвивати його позитивні сторони або бути метою створення на основі цього темпераменту цінних рис особистості. Знаючи темперамент дитини, батькам важливо так організувати діяльність дитини, щоб постійно все менше й менше різко проявлялися негативні властивості темпераменту, що заважають освітній діяльності й поведінці, оскільки кожна діяльність висуває до психіки дитини і її динамічних особливостей певні вимоги. Водночас варто пам'ятати: немає темпераментів, ідеально придатних для всіх видів діяльності.

Знаючи, що увага сангвініка відрізняється рухливістю, батькам важливо з перших хвилин спільної діяльності намагатися тримати дитину в полі зору й спрямовувати її зосередженість на роботу. У полі зору не повинно бути нічого стороннього [17].

Для перемикання уваги холериків необхідно знайти відповідні даній ситуації прийоми швидкого залучення в освітню діяльність. Певне значення тут мають звернення батьків до дитини з такими питаннями, наприклад: «Що ти побачив?», «Чи правильно вчинив герой?», «Як би ти поведився в подібній ситуації?», «Як, на твою думку, події розвиватимуться далі?» та ін.

Для дітей меланхолійного темпераменту показовим є повільне зосередження уваги на початку спільної діяльності. Усне опитування, новий вид занять є для них сильними подразниками, що викликають переживання. Знаючи це, батьки повинні прагнути відвернути увагу дитини від його емоційного стану й націлити на спільну роботу, чому сприятиме створення спокійної атмосфери.

Коли аналізується медіаконтент, має значення швидкість кмітливості учня і стійкість його зосередженості.

У дітей холеричного типу темпераменту за умов правильної організації батьками медіаосвітньої діяльності в більшості випадків спостерігається яскраво виражена стійкість уваги. В організації уваги таких дітей особливо важливо захопити їх роботою, наголосити на важливості досліджуваного питання. Для підтримки зосередженості сангвініка слід залучати їх до відповіді на питання за раніше відомим матеріалом.

Діти флегматичного темпераменту, опрацьовуючи новий матеріал у випадках, коли потрібна швидкість, кмітливість, не завжди встигають стежити за ходом думки. У таких випадках слід викладати матеріал більш усталеним темпом, намагатися перевірити засвоєння нового [3; 15].

Від врахування індивідуального підходу до дітей різних темпераментів багато в чому залежить і виконання самостійної роботи. У холерика нерідко не вистачає витримки в подоланні труднощів, тому слід спонукати таку дитину до прояву врівноваженості в поведінці, наполегливості й терплячості в роботі.

Деякі діти-сангвініки часто відриваються від роботи або виконують її занадто поспішно. Це призводить до помилок, яких можна було б уникнути, тому таких дітей важливо спонукати до самоконтролю в роботі.

Увага дитини-меланхоліка зазвичай нестійка, дитина не впевнена у своїх знаннях, постійно сумнівається й саме батькам слід з початку медіаосвітньої діяльності підтримувати в дитині відчуття впевненості в собі. Під час усного опитування й закріплення знань також необхідно звертати увагу на емоційний стан меланхоліків.

Слід наголосити, що, на жаль, у деяких батьків не вистачає витримки чекати, поки дитина зосередиться й почне відповідати. Особливо врівноваженості слід дотримуватися, спілкуючись з дітьми холеричного темпераменту, адже причиною сильного збудження холерика в багатьох випадках є незнання або нерозуміння, будь-якого питання та його зниженню сприятиме спокійне роз'яснення батьками.

Діти ж із сильним розвитком флегматичних рис темпераменту зазвичай говорять повільно і мляво, а прагнення батьків поквипити таких дітей не завжди призводить до позитивних результатів.

Активізації пам'яті та мислення дітей сангвінічного типу темпераменту значною мірою допомагає застосування різноманітних прийомів закріплення матеріалу й опитування.

Слід наголосити, що батькам у роботі з дітьми та, реалізуючи індивідуальний підхід, необхідно звертати увагу і на тон, яким акцентується увага на недоліках у діяльності дитини чи її негативних рисах.

Саме тому, щодо дітей-сангвініків позитивне значення має твердість у тоні, тоді як на холерика мають вплив зауваження, зроблені спокійним, але вимогливим тоном. У тоні зауважень дітям-меланхолікам повинна бути м'якість, адже різкий тон спілкування з такими дітьми гальмує їхню діяльність, а оцінні зауваження нерідко викликають у них сльози [12].

Здійснення батьківською аудиторією педагогічно виправданого підходу до дітей з різними типами темпераменту — важлива психологічна передумова успішності їхніх навчальних занять і позакласної діяльності.

Роль темпераменту в праці та навчанні полягає в тому, що від нього залежить вплив на діяльність різних психічних станів, що викликаються неприємними обставинами, емоційними факторами, педагогічними впливами [8].

Основний і найбільш універсальний шлях пристосування темпераменту до вимог діяльності — формування її індивідуального стилю. Під індивідуальним стилем діяльності розуміють таку індивідуальну систему прийомів і способів дії, яка характерна для цієї людини й доцільна для досягнення успішного результату. Людина зазвичай вибирає такі прийоми й способи виконання дії, які зазвичай відповідають її типу темпераменту, але вибирає він їх завжди усвідомлено. Завдання ж батьків — оцінити доцільність їх і допомогти дитині свідомо й творчо виробити індивідуальний стиль діяльності.

Відповідно до виявлених особливостей типу темпераменту ми сформулювали відповідні рекомендації для батьків, врахування яких дасть змогу шукати кращі форми, методи та шляхи навчання й виховання дітей з урахуванням особливостей різного типу темпераменту.

Отже, описати взаємодію батьків з дитиною-**флегматиком** можна так [2; 12]:

- 1) не слід вимагати від таких дітей негайного включення в роботу; їхня активність у виконанні нового виду завдань зростає поступово;
- 2) слід пам'ятати, що інертні діти не можуть проявляти високу активність у виконанні різноманітних завдань, а деякі взагалі відмовляються працювати в таких умовах;
- 3) не варто вимагати від інертної дитини швидкої зміни формулювання висловлювань, оскільки їй необхідний час на обдумування відповіді; такі діти частіше дотримуються прийнятих стандартів у відповідях, уникаючи імпровізації;

- 4) оскільки діти-флегматики досить повільно відвертаються від попередньої діяльності (наприклад, від справ, якими вони були зайняті до цього), то не слід проводити їх опитування на початку спільної роботи;
- 5) у момент виконання завдань не слід їх відвертати, перемикаючи увагу на що-небудь інше;
- 6) небажано змушувати дитину-флегматика переказувати чи відтворювати новий, щойно опанований матеріал: слід відкласти його опитування до наступного разу, давши можливість позайматися ще.

Спільну діяльність батьків з дитиною **меланхоліком** можна коротко звести до таких рекомендацій, а саме:

- 1) не ставити таку дитину в ситуацію несподіваного запитання та швидкої відповіді на нього; потрібно дати дитині достатньо часу на обдумування й підготовку;
- 2) для таких дітей бажано, щоб відповідь була не в усній, а в письмовій формі;
- 3) не слід давати для засвоєння в обмежений період часу великий, різноманітний, складний матеріал; потрібно постаратися розбити його на окремі інформаційні шматки й давати їх поступово, у міру засвоєння;
- 4) опитування за новим матеріалом для таких дітей доречно відкласти на наступний раз, давши можливість ознайомитися з ним ще;
- 5) шляхом побудови правильної тактики опитувань і заохочень (зауваженнями типу «відмінно», «розумник», «молодець» та ін.) потрібно формувати в меланхоліків впевненість у своїх силах та знаннях; ця впевненість допоможе дитині в екстремальних, стресових ситуаціях та ін.;

- 6) слід обережно оцінювати «невдачі» дитини, адже вона й сама дуже болісно ставиться до них;
- 7) під час підготовки відповіді потрібно дати час для перевірки;
- 8) слід у мінімальній мірі відривати таких дітей, намагатися не перемикаючи їхню увагу, створювати спокійну атмосферу [12; 15].

У співдії з дітьми-**сангвініками** батькам необхідно звернути увагу на наступні особливості цього типу темпераменту:

- 1) товариські та енергійні сангвініки потребують допомоги аби самоствердитися серед однолітків, виробити свій індивідуальний стиль діяльності;
- 2) батькам слід врахувати, що такі риси, як зібраність, послідовність, акуратність, формуються в сангвініків з труднощами, а поблажливість до «дрібних», на перший погляд, порушень правил порядку (не прибрав іграшки, розкидав олівці, не повісив пальто в шафу та ін.) руйнують формування корисних звичок у сангвініків;
- 3) податливість і пластичність нервової системи, що сприяє легкому входженню в нову діяльність, часом обертаються негативною стороною: дитина змінює одну іграшку за одною, має багато товаришів, але жодного друга, за все береться, але рідко доводить почате до кінця, тому одним із завдань виховання дитини-сангвініка є формування в нього стійких уподобань, інтересів;
- 4) завдання, що вимагають швидкої реакції, найбільше підходить дітям з цим типом темпераменту, хоча сангвініки здатні швидко втомлюватись від одноманітних, не цікавих завдань;
- 5) діти-сангвініки схильні до кмітливості, швидко опановують новий матеріал, легко перемикають увагу від одного виду діяльності до іншого;

- б) при розв'язанні того чи іншого завдання, як тільки діяльність втрачає свою привабливість, дитина намагається її припинити, перемикнути на інше, тому в подібних ситуаціях слід домагатися, щоб розпочату справу було завершено, не допускати поверхневого й недбалого виконання завдання.

Практичні рекомендації для батьків, з метою оптимізації медіаосвітньої діяльності з **холериками**:

- 1) у дітей з холеричним типом темпераменту стійкість і зосередженість уваги залежить від ступеня усвідомлення ними необхідності будь-якої діяльності, від потреби її виконання;
- 2) чим більше дитина зацікавлена в тому чи іншому завданні, чи виді діяльності, тим більше часу її увага може бути зосередженою та стійкою;
- 3) холерики легко концентрують свою увагу на тому чи іншому об'єкті, але не можуть її швидко перемикнути, оскільки процеси гальмування в них уповільнені;
- 4) батькам слід так організувати діяльність учнів, щоб полегшити успішне перемикання уваги й виховувати вміння її перемикати;
- 5) діти-холерики можуть порушувати дисципліну під час спільної діяльності, оскільки частіше бувають збудливими, схильними до афективних реакцій, тому батькам необхідно їх захопити цікавими завданнями й давати якісь доручення;

- б) навички й звички в холериків формуються легко, але змінити їх буває занадто важко, саме тому перехід від звичних дій до нових повинен здійснюватися поступово;

- 7) діти-холерики вимагають більше часу для опанування нового матеріалу, тому до них не можна застосовувати грубих, категоричних заборон, а направляти їх на іншу діяльність варто поступово, лагідно та спокійно [2; 3].

Отже, вирішальне значення у формуванні динамічних характеристик поведінки дитини мають не самі по собі вроджені властивості нервової системи, а реальні взаємини її з навколишніми, обставини їхньої життєдіяльності, спрямованість і характер її діяльності. Діяльність дитини у співдії та співпраці з дорослим має вирішальне значення саме в розвитку і зміні її темпераменту. Організуючи життя дитини, мотивуючи форми й способи її поведінки й відносин, дорослий «виховує» темперамент дитини.

Кожна дитина дошкільного віку, незалежно від особливостей її темпераменту, може успішно опанувати знаннями, бути добре вихованою та організованою. Однак, організуючи спільну медіаосвітню діяльність, слід враховувати, що залежно від особливостей типу темпераменту дітей, їхня поведінка може бути різною, одних діток потрібно стримувати, інших — активізувати чи формувати впевненість у собі й сміливість та ін.

І саме педагогічна майстерність з правильним вибором форм, методів, прийомів та інноваційних технологій дозволяє батькам поступово розвивати в дітей позитивні риси їхнього темпераменту й привчає стримувати їхні негативні прояви.

Розділ II. Сімейна медіапедагогіка: практичний аспект

Сучасні люди є активними споживачами різного роду інформації, потік якої щосекунди збільшується. Але сталим залишається той факт, що початкові уроки медіаосвіти дитина відвідує саме в сім'ї: перша книга, яку тримає в руках мама; перші, поки що незрозумілі, зображення на екранах гаджетів; перший досвід роботи та спілкування в інтернеті та ін.

Інформація, що оточує маленьку людину в період освоєння життєвого простору, поглинається нею легко, природно, без істотних перешкод, а сприйняття дитини дошкільного віку є відкритим для будь-якої інформації, різного роду та якості. І буди активними користувачами різних медіа, діти, не завжди розуміють справжній зміст медіаповідомлень, наміри та механізми їхнього створення.

Беззаперечно, засоби масової інформації володіють потужною «виховною» силою, закладаючи цінності та життєві орієнтири, що формують світогляд у молодого покоління.

Саме тому провідна роль у питанні розвитку сімейної медіаосвіти відводиться батькам — першим радникам та консультантам дитини у світі медіа, адже батьківство є, мабуть, найважливішою та найвідповідальнішою діяльністю людини.

За даними деяких [6] досліджень, сумарна кількість часу, який проводить середньостатистична дитина за екранами будь-яких пристроїв, у віці від народження до 7 років, дорівнює одному повному року. Аби з ранніх етапів розвитку дитини, батьки здійснювали позитивний вплив на розвиток медіаграмотності своїх дітей, пропонуємо цікаві вправи та рекомендації.

2.1. МЕДІАОСВІТНІ ВПРАВИ ДЛЯ ДІТЕЙ 5–6 РОКІВ

Вправа «Що таке інформація?»

Мета: ознайомити дітей з поняттям «інформація», пояснити значення інформації в житті людей, формувати здатність до сприйняття інформації різними способами, розвивати критичне мислення, увагу та спостережливість.

Хід виконання: запитайте в дитини, чи знає вона, що таке інформація та навіщо вона потрібна людям? Почувши відповіді дитини, обговоріть з нею цю тему, використовуючи інформаційну довідку.

Інформаційна довідка: у повсякденному житті ми постійно маємо справу з інформацією. Інформація — це все, що ми дізнаємося про навколишній світ. Інформація передається за допомогою повідомлень. Людина сприймає інформацію за допомогою п'яти органів чуттів.

Джерело: https://lh6.googleusercontent.com/proxy/-xOEumtf6BRGdJqB8Vra95-VoMnSG-0gkmOi9CA_xOCRnmKBtN32iJtllkYSZfTrh-7loedxVCn26Lu6zmd1_XFQ8

Скажи, будь ласка, як ти дізнався(лась), що лимон — кислий, а музика грає голосно?!

Сучасний світ вважають інформаційним. Існує навіть Усесвітній день інформації — 26 листопада!

Вправа «Інформація та органи чуття»

Мета: закріпити розуміння поняття «інформація», навчити розрізняти способи сприйняття інформації людиною, розвивати критичне мислення, уяву та спостережливість.

Хід виконання: запропонуйте дитині уважно подивитись на малюнок та назвати всі органи чуттів, які допоможуть дізнатись більше інформації про той чи інший об'єкт.

Джерело: https://img.freepik.com/premium-photo/tulips-vase_766233-7365.jpg

Джерело: <https://qna.com.ua/wp-content/uploads/2021/02/ice-cream-10.png>

Джерело: <https://i.pinimg.com/736x/bb/ac/d3/bbaced3d2488c22ed929de03b560d2f04.jpg>

Джерело: <https://los40puebla.com/wp-content/uploads/2021/01/radio.png>

Джерело: https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcT4onUUYA2hS7mVKH_SldV57TqLcoNX29yGw&s

Джерело: https://grizly.club/uploads/posts/2023-10/1696539145_grizly-club-p-kartinki-raskraski-gazeta-11.jpg

Джерело: <https://i.pinimg.com/1200x/24/ca/dc/24cad3d096047f08d7707f58d94a781.jpg>

Вправа «Які медіа ти знаєш?»

Мета: ознайомити дітей з основними засобами передачі інформації, сприяти розвитку критичного мислення, уяви та медіакультури.

Хід виконання: спочатку запитайте в дитини, що таке медіа та які медіа вона знає, а потім запропонуйте подивитись на малюнки та назвати медіазасоби, які зображено.

Джерело: https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRsnB0Nqkq-UaJiOxBf9CALr44TnNYrbrKq_Q&s

Джерело: https://static.vecteezy.com/system/resources/previews/026/969/379/non_2x/happy-family-watching-television-together-in-living-room-family-illustration-in-cartoon-style-vector.jpg

Вправа «Що таке правда?»

Мета: сформувати уявлення про правдиву та неправдиву інформацію, розвивати критичне мислення, уяву, уважність, спостережливість та мовлення.

Хід виконання: обговоріть з дитиною поняття правдивої та неправдивої інформації, переглянувши відео, використовуючи орієнтовний перелік питань для бесіди та інформаційну довідку.

Відео: «Правда чи брехня» (покликання: <https://youtu.be/USSkn3Xllic>).

Питання для бесіди:

1. Що таке правдива й неправдива інформація?
2. Чи можна перевірити, що інформація є правдивою? Як саме?
3. Чому інформація буває неправдивою?
4. Чи може зашкодити людині неправдива інформація? Чому?

Інформаційна довідка: інформація може бути різною: зрозумілою та незрозумілою, цікавою й нецікавою, а ще правдивою й неправдивою. *Правдива інформація* — це така інформація, за допомогою якої описують справжні події, предмети, явища. *Неправдива інформація* — це інформація про щось або про когось, що не відповідає дійсності.

Правдиву інформацію завжди можна перевірити: прочитати про неї, запитати в дорослих.

Неправдива інформація може навіть зашкодити людині. Наприклад, якщо потрібно терміново зателефонувати, а номер мобільного телефону вказано неправильно, то розмова не відбудеться чи допомога не буде надана вчасно.

Вправа «Публічна та приватна інформація»

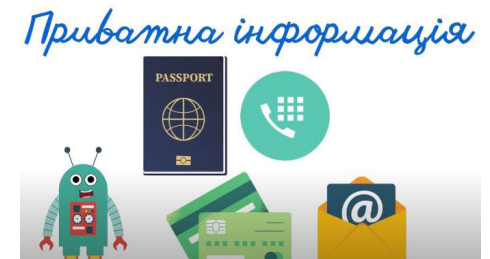
Мета: сформувати уявлення про публічну та приватну інформацію, розвивати критичне мислення, уяву, уважність, спостережливість та комунікативні навички.

Хід виконання: після перегляду відео обговоріть з дитиною поняття публічної та приватної інформації, використовуючи орієнтовний перелік питань для бесіди та інформаційну довідку.

Відео: «Публічна та приватна інформація» (покликання: https://youtu.be/J37R_W5ZU-E).

Питання для бесіди:

1. Яка інформація є публічною? Чому?
2. А яка інформація є приватною? Чому?
3. Для чого потрібна приватна інформація?
4. Де можна отримати публічну інформацію?

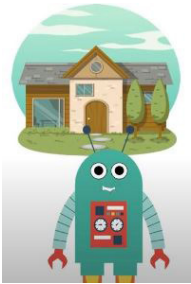
Джерело: скриншот з відео

Інформаційна довідка: під час спілкування люди обмінюються інформацією, яка може бути як публічною, так і приватною. Інформація, яка є відкритою для всіх, — це публічна. *Публічна інформація* — інформація, якою ти можеш ділитися. Наприклад, своє прізвище та ім'я, прізвища та імена рідних, твій вік, іграшки, які тобі подобаються, улюблений вид спорту, ім'я домашньої тварини та ін. *Приватна інформація* — інформація, яка вказує на конкретну людину, якою ніколи не можна ділитися без дозволу дорослих. Наприклад, номери банківських карток твоїх родичів, домашню адресу, номери телефонів та ін. не можна повідомляти стороннім людям, бо вона є особою/приватною, тому її можуть знати лише близькі люди.

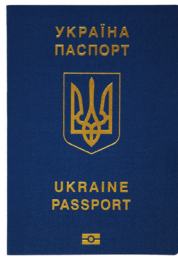
Вправа «Публічна та приватна інформація»

Мета: закріпити знання про публічну та приватну інформацію, розвивати критичне мислення, увагу, уважність, спостережливість та комунікативні навички.

Хід виконання: запропонуйте дитині уважно подивитись на малюнки та назвати вид інформації, яку він символізує: приватна чи публічна.

Адреса проживання?
(приватна)

Паспортні дані батьків/
дорослих? (приватна)

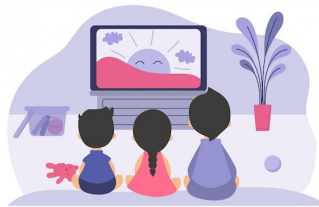
Адреса електронної
скриньки мамі? (публічна)

Пароль до електронної
скриньки мамі? (приватна)

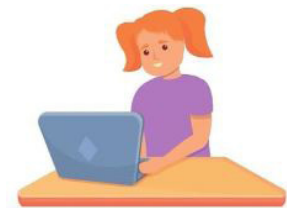

Пін коди та
інформація на
пластикових
картках (приватна)

Яка музика тобі
подобається?
(публічна)

Яка кличка у твого
домашнього
улюбленця? (публічна)

Які мультфільми
тобі подобаються?
(публічна)

Вправа «Що таке факт?»

Мета: розвивати критичне мислення, уважність, спостережливість, уміння аналізувати та перевіряти інформацію, розрізняти фактичну інформацію та думки про цю інформацію.

Хід виконання: пограйте з дитиною в гру «Звідки ти знаєш?». Запропонуйте дитині поділитись інформацією з того чи іншого питання, поміркуйте разом з нею: про те, де вона побачила чи почула таку інформацію; чи відповідає це дійсності, чи слід довіряти такій інформації.

Інформаційна довідка: *факт* — явище або подія, що відбулась насправді. Факт існує не залежно від людини. Наголосіть дитині в розмові на необхідності відстежувати звідки інформацію споживають, щоб не «ковтати» усе підряд, а споживати інформацію свідомо, не нав'язливо. Привчайте порівнювати інформацію з різних джерел, аби оперувати фактами.

Питання для бесіди:

1. Скажи, будь ласка, чи ростуть груші на деревах? Чому?
2. Як можна цю інформацію перевірити?
3. Скажи, будь ласка, як називається заклад дошкільної освіти, який ти відвідуєш? Як і де можна перевірити цю інформацію?
4. Скажи, будь ласка, якого кольору сонце? А як цю інформацію можна перевірити?

Вправа «Що таке судження?»

Мета: розвивати критичне мислення, уважність, спостережливість, уміння аналізувати та перевіряти інформацію, розрізняти фактичну інформацію та думки про інформацію.

Хід виконання: пограйте з дитиною в гру «Звідки ти знаєш?». Запропонуйте дитині поділитись інформацією з того чи іншого питання, поміркуйте разом з нею: про те, де вона побачила чи почула таку інформацію; чи відповідає це дійсності, чи слід довіряти такій інформації.

Джерело: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSCtBzwChUYsAsqteEGHRRmxK8bQIKDkXkyQ&s>

Інформаційна довідка: Судження — це чиясь думка, яка передає особисте бачення людини. Неправильним є судження, яке не відображає дійсність, спотворює її. Наголосіть в розмові з дитиною на необхідності відстежувати, звідки інформацію споживається, щоб не «ковтати» все підряд, а споживати інформацію свідомо, не нав'язливо. Привчайте порівнювати інформацію з різних джерел, аби оперувати фактами.

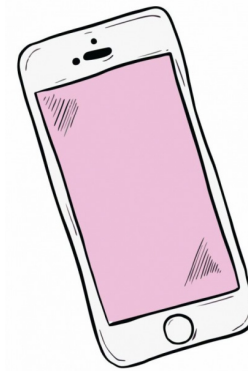
Питання для бесіди:

1. Скажи, будь ласка, чи ростуть гроші на деревах? Чому?
2. Як можна цю інформацію перевірити?
3. Скажи, будь ласка, чи подобається людям, коли іде дощ? Чому? Чи можна перевірити цю інформацію? Як?
4. Скажи, будь ласка, чи подобається тобі читати книги? Чому? Це твоя думка?
5. А є діти, яким подобається читати, як ти думаєш?

Вправа «Факт чи ні»

Мета: розвивати критичне мислення, логіку, уяву та мовлення.

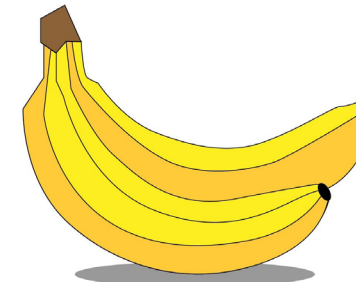
Хід виконання: на запитання, які ставлять батьки відповідно до зображення, дитина має швидко відповісти «так» чи «ні».

Це мобільний телефон?

На дереві є яблука?

Банан червоного кольору?

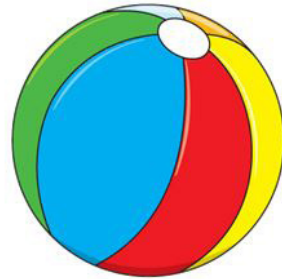
Вправа «Факт чи ні»

Мета: розвивати критичне мислення, логіку, уяву та мовлення.

Хід виконання: на запитання, які ставлять батьки відповідно до зображення, дитина має швидко відповісти «так» чи «ні»

Сонце квадратне?

Це м'яч?

Яблуко зеленого кольору?

Вправа «Родинна газета»

Мета: ознайомити дітей з друкованим медіа (газетою), розвивати критичне мислення, уяву та мовлення.

Хід виконання: запропонуйте дитині створити власний макет газети: придумати назву, заголовки й тексти статей та рекламного оголошення.

Словничок: **газета** — періодичне, переважно щоденне видання друку, яке містить різноманітні матеріали про поточні події; **рубрика** — розділ у газеті; **головний редактор** — керівник будь-якого видання, який відповідає за друк матеріалів; **кореспондент** — співробітник газети, що надсилає інформацію з місця події; **фотокореспондент** — фотограф, працівник друкованого видання, для якого він робить фотознімки.

		назва родинної газети _____	
цікаві новини _____ _____ _____		 малюнок/фото	
РЕКЛАМА _____ _____		ВАЖЛИВО! _____ _____	
Газету до випуску підготували: Головний редактор: _____ Кореспондент: _____ Фотокореспондент: _____			
« _____ »		_____ рік	

Вправа «Чи важливі заголовки?»

Мета: розвивати критичне мислення, уважність, спостережливість, уміння аналізувати інформацію, виокремлювати головне з інформаційного повідомлення та добирати назву.

Хід виконання: пригадайте разом з дитиною, з чого складаються журнали, газети (обкладинка, статті, фотографії), та запитайте звідки ми дізнаємося, про що саме буде стаття (із заголовка). Потім прочитайте коротеньке повідомлення та запропонуйте дитині відчути себе справжнім журналістом і придумати назву до нього.

Інформаційна довідка: журналіст — людина, яка збирає, створює, редагує, готує та оформлює інформацію для редакції газети, журналу чи іншого медіа. **Заголовок** — це перша інформація про повідомлення, яка повинна зацікавити читача чи хоча б дати йому уявлення, про що саме йдеться в тексті. Від того наскільки влучно дібрано заголовок, залежить скільки людей прочитає повідомлення.

Текст. В одному маленькому блакитному струмочку жила цікава краплинка води, на ім'я Плюха. Саме ім'я говорить про те, чим вона любила забавлятися. Разом зі своїми подругами-краплинками Плюха весело проводила час у ставку, без кінця розганяючись та навипередки плюхаючись у воду.

Але одного разу нашу краплинку води розібрала цікавість. Вона собі подумала: «А що ж там відбувається за межами мого ставка? Мабуть, потрібно піти та й все перевірити».

Виплигнула Плюха зі ставка та й подалася в мандри. Але вона була настільки маленькою, що пробиратися через траву та кущі для неї було зовсім нелегко. Помітив це Вітер, який прогулювався неподалік і звернувся до неї:

— Краплинко! Звідки ти й куди мандруєш?

— Мене звати Плюха! Я залишила свій ставок, щоб побачити, що відбувається за його межами.

— А хіба тобі у твоєму ставку було погано?

— Та ні, не погано. Там у мене є хороші друзі. Але я подумала, що від мене там ніякої користі, адже я така маленька й непомітна! Тому мені хочеться побачити, що робиться у світі й чи я можу якусь користь принести?

— А хочеш, я тобі допоможу?

— А як?

— Є в мене одна ідея.

Тієї ж миті Вітер підхопив крихітку й поніс її високо-високо. Вона могла побачити височенні гори, величні дерева, квітучі поля й сади. А потім Вітер промовив до неї:

— А тепер дивися. Бачиш он той величезний океан води? Цьому живе багато великих [риб](#), а також плавають кораблі. Але цей океан складається з маленьких краплинок води, таких як ти.

— Цікаво! — задумано й водночас із захопленням сказала Плюха.

— Виходить, що якщо таких як я багато, то разом ми велика сила?

— Звичайно! — посміхнувся Вітер, — і кожен з вас, об'єднавшись, здатен на щось величне та могутнє.

Після цього Вітер повернув Плюху до її рідного ставка. Вона розказала [подругам](#) про цікаву подорож і про те, чого навчив її Вітер. Тепер кожна з краплинок почала відчувати себе важливою та корисною [9].

Вправа «Інтерв'ю для лісової газети»

Мета: розвивати вміння підтримувати розмову в діалозі, висловлювати свої привітання, побажання, підтримувати діалог на запропоновану тему в певній послідовності.

Хід виконання: запропонуйте дитині обрати роль у грі: дитина може бути журналістом або одним з лісових мешканців. Після того як дитина обрала роль, інші учасники одягають на себе маски тварин, а кореспондент «бере в них інтерв'ю»:

— Привіт, ведмедик, скажи, будь ласка, як би ти був фотографом, кого б ти хотів сфотографувати?

— Лисичку!

— А чому саме Лисичку, поясни, будь ласка.

— Дякую!

— А чи запитав(ла) би в Лисичку дозволу, щоб сфотографувати її?

— Так!

— А чому?

— Де б розмістив її фотографії?

Необхідне обладнання: маски тварин, умовний мікрофон.

Примітка: інтерв'ю можуть бути різної тематики: «Яка пора року краща», «Де береться молоко?», «Якби твої іграшки вміли говорити, що вони сказали б?» та ін.

Словничок: інтерв'ю — це спосіб спілкування, шляхом постановки запитань однієї людини іншій.

Вправа «Чим фотографувати?»

Мета: ознайомити дітей із фотоапаратами, як старовинними, так і сучасними, сформувати уявлення про фотоапарат як медіазасіб, сприяти розвитку критичного мислення, уваги, уваги та креативності.

Хід виконання: поясніть дитині, що таке фотоапарат, уважно розгляньте рисунки на сторінці 38 та прокоментуйте дитині зображене на них. Обговоріть з дитиною періоди розвитку фотоапаратів, поговоріть про професію фотографа.

Питання для обговорення:

1. Чи знаєш ти, що таке фотоапарат?
2. А для чого він потрібен?
3. Уважно розглянь рисунки, на яких зображено фотоапарати, які були багато років тому і які є сьогодні!
4. Чи змінились сучасні фотоапарати?
5. А чи є така професія «фотограф»?
6. А для чого потрібна така професія, що робить «фотограф»?

Словничок: фотоапарат — пристрій для фотографічного знімання; **фотограф** — людина, яка створює фотографії за допомогою фотокамери [7].

Стародавня конструкція з проектування зображення на поверхню

Один з перших фотоапаратів, 200 років тому

Сучасний фотоапарат

Один з перших моделей дзеркального фотоапарата

Фотоапарат, який друкував фото одразу

Сучасний фотоапарат

Смартфон як засіб для фотографування

Джерело фотографій: <https://klona.ua/uk/blog/3d-modeling-and-visualization-uk/dyzajn-fotoaparativ-evolyucziya-tehnik>

Вправа «Настрій на фотографії»

Мета: ознайомити дітей з фотографією, сприяти розвитку критичного мислення, уваги, уваги та креативності.

Хід виконання: поясніть дитині, що таке фотографія, які фотографії бувають та запропонуйте позмагатися в тому, у кого краще виходить зобразити емоції (наприклад, радість, здивування, смуток, цікавість та ін.). Спочатку дорослий показує емоцію, а дитина її фотографує, а потім — навпаки. Перегляньте фотографії на телефоні та обговоріть з дитиною.

Необхідне обладнання: мобільний телефон/планшет з камерою, за необхідності фотоапарат та комп'ютерна техніка, яка дозволить переглянути зображення.

Джерело: <https://i.ytimg.com/vi/DlfNXyhrxhc/maxresdefault.jpg>

Питання для обговорення:

1. Чи сподобалось тобі фотографувати? Чому?
2. Чи складно було зображати настрої?
3. Які фотографії тобі сподобались найбільше? Чому?
4. Чи можна побачити настрої людини на фотографії? Чому?

Словничок: фотографія — спосіб одержання зображення кого/чого-небудь за допомогою спеціального засобу. Сьогодні фотографії є як друкованими на папері, так і електронними.

Вправа «Назва для фотографії»

Мета: ознайомити дітей з фотографією, сприяти розвитку критичного мислення, уваги, уваги та креативності.

Хід виконання: погляньте з дитиною уважно на фотографії та запропонуйте їй підібрати назви до кожної з них. Фотографії можна добирати довільно в друкованих медіа, чи то, наприклад, у інтернет-джерелах.

Питання для обговорення:

1. Чому саме так ти назвав (ла) фотографію?
2. Чи складно було вигадати назву для фотографій? Чому?
3. Чи важливою є назва для фотографії? Чому ти так думаєш?

Джерело: <https://visitukraine.today/media/blog/previews/2T4xOfObE5mvwT55Tzt0Jl2WwltqmeSt3mb30x8.jpg>

Джерело: https://i.photographers.ua/images/pictures/45529/dsc_1605.jpg

Вправа «Фотографії мого міста/села»

Мета: закріпити знання дітей про фотографію, сприяти розвитку критичного мислення, уяви, креативності, спостережливості, концентрації уваги на конкретному об'єкті та його цінності для культури місцевості.

Хід виконання: підготуйте заздалегідь умовну «панорамну картину» про місто/селище (презентація, відеоролик, віртуальна екскурсія) перегляньте з дитиною уважно та запропонуйте їй відвідати те місце, ту пам'ятку архітектури, яка їй найбільше сподобалась. Під час відвідування попросіть дитину відчути себе справжнім фотографом та знімкувати її так, щоб світлина можна було презентувати на сторінці відомого журналу. Під час відвідування пам'ятки проведіть бесіду з дитиною, використовуючи орієнтовний перелік запитань

Питання для обговорення:

1. Як називається наше місто/село?
2. А ми — мешканці (дитина називає назву міста/села), тобто хто ми (наприклад, уманці, кияни)?
3. Як ви вважаєте, наше місто/село велике? Доведіть свою думку.
4. А чи є в нашому місті/селі річка?
5. А які споруди є в нашому місті/селі?
6. На якому транспорті можна потрапити до нашого міста/села?
7. А чому ти обрав(ла) для фотографії саме цей пам'ятник, цю будівлю, цей парк ...та ін.?

Джерело: https://st2.depositphotos.com/3382541/11436/v/450/depositphotos_114361090-stock-illustration-cartoon-style-historic-sight.jpg

Вправа «Як з'явився телефон»

Мета: ознайомити з телефоном як засобом спілкування та з історією виникнення мобільних телефонів; основними заходами безпечного поводження з мобільними телефонами; виховувати ввічливість, культурне спілкування, повагу до співрозмовників.

Хід виконання: перегляньте з дитиною відео «Як створили телефон», перейшовши за покликанням: https://youtu.be/kj4jb_jjSq8. Після перегляду обговоріть, скориставшись орієнтовним переліком запитань.

Необхідне обладнання: планшет/комп'ютер, підключення до мережі інтернет.

Питання для обговорення:

1. Про що розповідається в мультфільмі?
2. Що роблять головні герої Марко та Марічка?
3. Чому Марко хоче забрати телефон у сестрички?
4. Що стається потім?
5. Чи знаходять діти телефон Марічки, що так для неї важливий?
6. А чи є мобільний телефон у тебе?
7. Чи важливий телефон для тебе?
8. А для чого взагалі потрібний мобільний телефон?

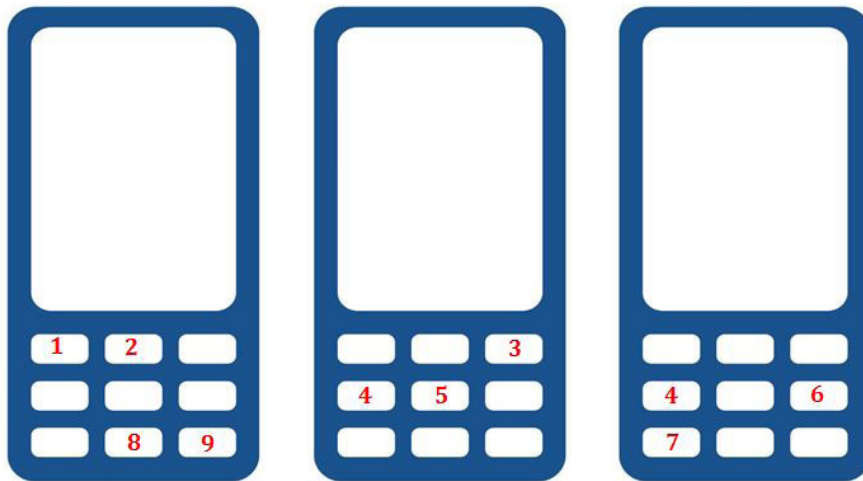

Джерело: скриншот з відеоролика

Вправа «Цифри на телефоні»

Мета: розвивати критичне мислення, логіку, математичний рахунок, творчу уяву та креативність.

Хід виконання: щоб користуватись мобільним телефон, потрібно знати, як саме розташовані цифри на екрані. На телефонах, що зображені на малюнку, загубились цифри. Запропонуйте дитині уважно подивитись та дописати (викласти готові) потрібні цифри. Також можна запропонувати дитині розмалювати екран та зафарбувати кнопки телефону на малюнку.

Вправа «Розмова телефоном»

Мета: навчити обирати конкретні форми спілкування, давати відповіді на поставленні запитання, спонукати до самостійного звертання й підтримування розмови телефоном; виховувати ввічливість, культурне спілкування, повагу до співрозмовників.

Хід виконання: організувати дитину до гри з допомогою іграшкового телефону. Один з батьків «телефонує» до дитини, розпочинаючи розмову й залучаючи дитину до співучасті в розмові, наприклад:

— Добрий день! Мене звати Наталія.

— А як твоє ім'я?

— Мене звати Софія!

— Дякую, дуже приємно!

— Я телефоную запитати, як сьогодні пройшов твій день? Що цікавого відбулось?

— Дякую, мені приємно.

— Сьогодні я провела день з бабусею! Ми гуляли в парку.

— А чи не зустрічала ти в парку білочку?

— Ні, не зустрічала. Але бачила різних птахів.

— Чудово!

— До побачення.

— До побачення.

Джерело: <https://i.pinimg.com/564x/83/c6/c8/83c6c87b37a5ff7b94faa21bb528c85e.jpg>

Вправа «Вірші про телефон»

Мета: закріпити знання про телефон як медіазасіб, розвивати критичне мислення, слухову зосередженість, увагу, творчу уяву, пам'ять та вміння запам'ятовувати.

Хід виконання: запропонуйте дітям послухати вірші про телефон. Після проведіть бесіду.

Телефон

Анатолій Камінчук

Кіт Мартин і слон Мирон
Вдвох зробили телефон.

Цілу ніч і цілий день
Чути в хаті: — Дзінь-дзелень.

Дзвонить лев, ведмідь, куниця,
Заєць, вовк, їжак, лисиця.

Дуже раді кіт і слон, що зробили телефон

Питання для обговорення:

1. Що таке телефон?
2. А що ти знаєш про телефон?
3. Для чого потрібен телефон? А у яких іще випадках телефон стане в пригоді?

Телефон

Петро Сорока

Телефон з'явився у сороки,
Завдає всім базіка мороки:

І сові, і вороні, і лису,
І бобру, що живе біля лісу.

Про останні тріскоче новини
І по три, й по чотири години.

А учора що клята вчинила?
До ведмедя в барліг подзвонила.

Пробудився ведмідь, а надворі —
Ще сніжинки блищать, наче зорі.

І ревів клишоногий, і плакав
Півзими недоспав, бідолаха.

Тож над лісом, над гаєм і бором
Звірі й птахи вигукують хором:
Доки жах цей терпіти нам, доки?
Відключіть телефон у сороки! [5]

Джерело: https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcS09r1ohTXyb75SQd-jM_kfpprFfkO5m8c73w&s

Питання для обговорення:

1. Про що розповідається у вірші?
2. Чи довго говорить сорока по телефону?
3. Чому звірі просять відключити телефон у сороки?
4. Хіба телефон заважає сороці?
5. Що тобі відомо про правила розмови по телефону?

По телефону

Богдана Бойко

Лиш телефон задзеленчить,
Іванко в слухавку кричить:
— Алло! Привіт! Іван на дроті!
Що? Татусеві по роботі?..
Так, знаю я, що мамі й тату
Теж можуть телефонувати.

Чого я вам сказав «привіт»?
Напевно, так робить не слід...
Дорослим незнайомцям діти
Так не повинні говорити.
Заждіть хвилиночку лишень...
Пробачте, прошу... Добрий день! [5]

Питання для обговорення:

1. Чи коректно Іванко використовував телефон щодо інших?
2. Чи дотримувався Іванко правил спілкування телефоном?
3. Скажи, будь ласка, а чи дотримуєшся ти правил спілкування телефоном? Для чого потрібні ці правила?

Вправа «Відгадай!»

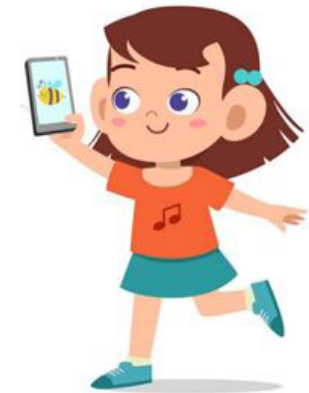
Мета: закріпити знання про телефон як медіазасіб, розвивати критичне мислення, слухову зосередженість, увагу, творчу уяву, пам'ять та вміння запам'ятовувати.

Хід виконання: запропонуйте дітям відгадати загадки про телефон.

Він на відстань не зважає.
З ким попросиш з тим з'єднає
Як почуєш звук-рингтон,
Треба брати. (Телефон)

Через поле і лісок
До нас чути голосок.
Він приходить по дротам.
Чути тут, сказали — там. (Телефон)

Без язика, а говорить,
Без вух, а все чує. (Телефон) [4]

Вправа «Телевізор»

Мета: сформувати знання про телевізор як один з медіазасобів, розвивати критичне мислення, слухову зосередженість, увагу, творчу уяву, пам'ять та вміння запам'ятовувати.

Хід виконання: розкажіть дітям коротенько про виникнення телевізора та його призначення, використовуючи матеріали інформаційної довідки. Потім запропонуйте дитині уважно роздивитись малюнок та проведіть бесіду.

Інформаційна довідка: Телевізор (від давньогр. «далеко» і лат. «бачення») — пристрій для відтворення телевізійних передач. Наші предки жили понад сто років тому, і в їхньому житті взагалі не було телебачення. Потім світ розвивався й український вчитель фізики та математики з міста Тернопіль Ян Щепаник представив апарат на тринозі з великими лінзами й камерою — це був перший у світі

телевізор, причому кольоровий! І саме поява телебачення багато років тому докорінно змінила життя людей. І сьогодні ми не уявляємо життя без телевізора. Телевізор — це мультфільми, телепередачі, кінофільми, музика та ін. [18].

Питання для бесіди:

1. Що таке телевізор?
2. Для чого людям потрібен телевізор, як ти думаєш?
3. Чи давно з'явилися телевізори у світі?
4. А доки телевізорів не було, як люди отримували інформацію?
5. Чи подобається тобі дивитись телевізор? Чому?
6. Телевізор може зашкодити людині? Як саме? Чому ти так думаєш?

Джерело: https://pm1.aminoapps.com/6862/05ac8c51d86abc546cd37a8174b275c753a9a873r1-1024-564v2_uhq.jpg

Вправа «Правила для телевізора»

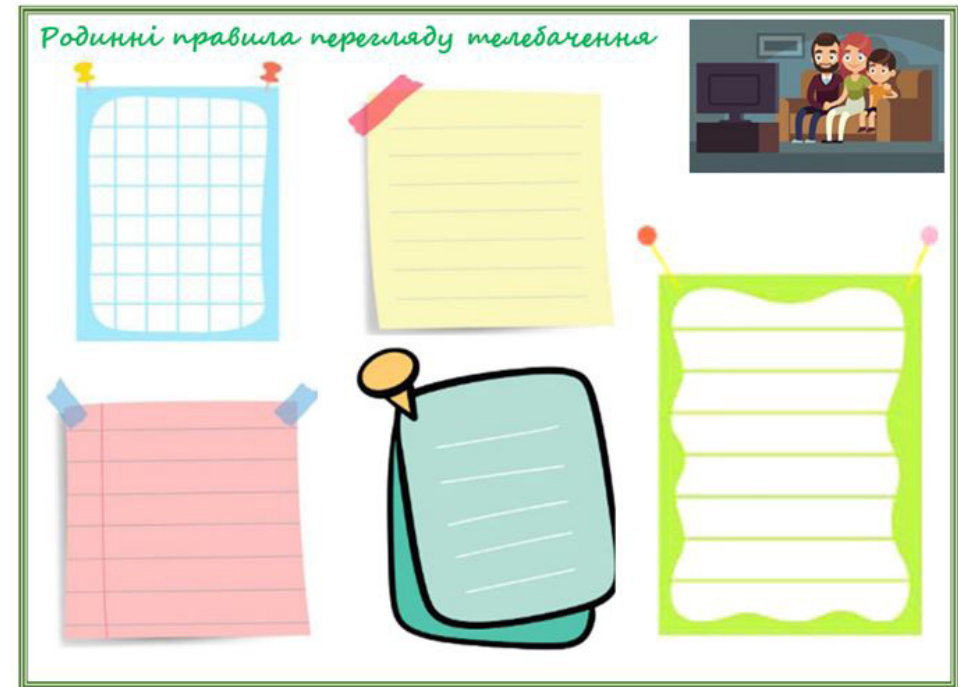
Мета: закріпити знання про телевізор як один з медіазасобів, розвинути критичне мислення, слухову зосередженість, увагу, творчу уяву, пам'ять та креативність, вміння працювати з іншими.

Хід виконання: прочитайте дитині вірш про телевізор, попросіть уважно послухати, а після читання проведіть бесіду та запропонуйте дитині разом створити «Родинні правила перегляду телебачення», використовуючи таблицю на сторінці 55

Телевізор на екрані
Показав мультфільм для Ані,
Мелодраму для матері,
Фільм індійський для бабусі.

Дідусеві — спорт і факти,
Татусю — новини й жарти,
Братчикові — світ природи,
А сестрі — новинки моди.

Цілий день він працював —
Всій родині догоджав.
А вночі, скажу я вам,
Виключився тихо сам [10].

Вправа «Кротик і телевізор»

Мета: навчити обирати конкретні форми спілкування, та ставити, відповідати на поставленні запитання, розвивати уяву, творчість та критичне мислення.

Хід виконання: перегляньте з дитиною відео «Кротик і телевізор», перейшовши за покликанням: <https://youtu.be/1nBaU-0j60I>. Після перегляду обговоріть, скориставшись орієнтовним переліком запитань.

Необхідне обладнання: планшет/комп'ютер, підключення до мережі інтернет.

Питання для обговорення:

1. Хто поставив телевізор на дах?
2. Хто доєднався до Кротика і Равлика для перегляду телевізора?
3. Як довго звірята дивились телевізор?
4. Що сталося потім?
5. Хто покликав звірів гратися в м'ячик?
6. Що вгадали звірі, коли пішов дощик?
7. Чому Равлик сховав телевізор від друзів?
8. Що робили друзі, коли Равлик сховав телевізор?
9. Як ти думаєш, чи правильно вчинили звірі, коли пішли гратися на подвір'я?

Джерело: скриншот з відеоролика

Вправа «Дітям про рекламу»

Мета: розвивати критичне мислення, зокрема, робити критичний аналіз тексту, відео, передусім — заголовків (слоганів), ознайомити дітей з поняттям «реклама».

Хід виконання: перегляньте з дитиною відео «Дітям про рекламу», перейшовши за покликанням: <https://youtu.be/n47rDVYKiR0>. Після перегляду обговоріть, скориставшись орієнтовним переліком запитань та інформаційною довідкою.

Необхідне обладнання: планшет/комп'ютер, підключення до мережі «Інтернет».

Інформаційна довідка: перші рекламні повідомлення з'явилися ще в Стародавньому Єгипті. Археологи виявили папірус, залишений господарем якогось раба. Документ розхвалював фізичну витривалість, відмінне здоров'я та інші якості невільника, щоб для нього швидше знайшовся покупець. Після того, як винайшли друкарський верстат, у розвитку реклами розпочався новий період. Уважається, що першу офіційну рекламу випустила лондонська газета, яка пообіцяла нагороду за повернення 12 вкрадених коней. Реклама в житті людини має неабияке значення й дуже впливає на прийняті нею рішення [14].

Питання для обговорення:

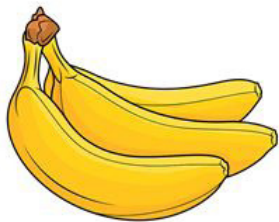
1. Що таке реклама? Навіщо потрібно рекламувати товар чи послугу?
2. Чи завжди рекламований товар приносить користь здоров'ю?
3. Наведіть приклади реклами товару, що не є корисним, а навіть шкідливим для здоров'я (чипси, сухарики з різними смаками, солодкі газовані напої, солодощі та ін.).

Вправа «Магазин»

Мета: сформувати в дитини уявлення про рекламу як одне з найвпливовіших джерел інформації, що може вплинути на рішення й поведінку людини, учити протистояти рекламним впливам, грамотно сприймати та елементарно аналізувати рекламну продукцію, розвивати уважність, критичне мислення, вміння робити висновки.

Хід виконання: попросіть дитину уважно роздивитись малюнки (банан, яблуко, апельсин, багет, ківі та невідомий предмет, загорнутий у кольоровий мішечок), запропонуйте дитині «купити» собі продукти.

Необхідне обладнання: планшет/комп'ютер, підключення до мережі «Інтернет».

Джерело: <https://grizly.club/uploads/posts/2023-02/1676442050-grizly-club-p-banan-kartinka-klipart-2.png>

Джерело: https://img.freepik.com/free-vector/watercolor-orange-background_52683-10330.jpg

Джерело: https://img.freepik.com/premium-photo/drawing-kiwi-fruit-with-word-kiwi-it_863013-33500.jpg

Джерело: <https://emetodyst.expertus.com.ua/storage/62d855a4c327c9918.jpg>

Джерело: https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSxRVpXklu0enzO_23-CulK2Vq-Knp6qt4wJA&w

Джерело: <https://www.shutterstock.com/image-vector/french-baguette-vector-flat-cartoon-260nw-2483274633.jpg>

Джерело: <https://content1.rozetka.com.ua/goods/images/original/232716766.jpg>

Питання для обговорення:

1. Який товар ти б купив (ла) і чому? Поясни свій вибір.
2. А чому ти не купуєш оцей мішечок? (Бо, що я не знаю, що в ньому.)
3. А якщо я скажу, що в мішечку дуже смачна цукерка, її смак неповторний, чи захочеться тобі купити його?
4. А чому ти змінив (ла) свою думку? (Тому, що ти отримав(ла) інформацію про товар.) Інформація про товар, тобто реклама вплинула на твій вибір?
5. Пригадай випадок, коли на твоє рішення вплинула реклама. Що ти просив(ла), щоб тобі купили, подивившись, чи почувши рекламу? Отже, завдяки рекламі тобі купили певні товари.

Вправа «Сергійко й реклама»

Мета: закріпити уявлення про рекламу як одне з джерел інформації, навчити протистояти рекламним впливам, уважно сприймати та елементарно аналізувати рекламну продукцію, розвивати уважність, критичне мислення, вміння робити висновки.

Хід виконання: прочитайте дитині вірш та проведіть бесіду.

Сергійко і реклама

Леся Вознюк

Дивились чипси на Сергійка з реклами
підсмажені, з рум'яними боками.

Хотілось бігти і одразу купувати,
та навіть дозволу у мами не спитати.

В рекламі дружно чіпсами хрумтіли,
хвалили, насолоджуючись їли.

Із шинкою та сиром, із грибами
просили: «З'їж їх, не запитуй в мами!»

Але Сергійко впевнено тримався
і на спокуси чіпсів не піддався.

Засвоїв, що навчають не реклами,
а в школі та поради тата й мами [13].

Питання для обговорення:

1. Хто є головним героєм?
2. Що дуже хотілось зробити Сергійкові?
3. Чи купив Сергійко чипси? Чому?
4. Що допомогло Сергійкові не купити чипси?
5. Чи завжди реклама є корисною?

Вправа «Світ інтернету»

Мета: сформувати розуміння поняття «інтернет», навички безпечної поведінки в інтернеті, розвивати уважність, критичне мислення, вміння робити висновки.

Хід виконання: розкажіть дитині про глобальну мережу та проведіть бесіду, використовуючи інформаційну довідку та орієнтовний перелік запитань.

Інформаційна довідка: інтернет — це величезна мережа, яка з'єднує мільйони комп'ютерів та пристроїв по всьому світу. Він виник понад 20 років тому, та сьогодні ми не уявляємо без нього життя. Основна ідея роботи інтернету полягає в тому, що комп'ютери та інші електронні пристрої, які підключені до мережі, можуть обмінюватися даними між собою. Він дозволяє людям листуватися, спілкуватися, знаходити нову інформацію, розважатися та виконувати різноманітні дії.

Питання для обговорення:

1. Як ти розумієш, що таке інтернет?
2. Навіщо людям потрібен інтернет?
3. Чи використовуємо ми інтернет вдома?
4. А ти використовуєш інтернет?
5. А для чого саме ти використовуєш інтернет?
6. А чи легше було б людям жити без інтернету? Чому ти так думаєш?

Вправа «Правила безпеки в інтернеті»

Мета: закріпити розуміння поняття «інтернет», розвивати навички безпечної поведінки в інтернеті, уважність, критичне мислення, уміння робити висновки та за потреби звертатись до дорослих.

Хід виконання: подивіться з дитиною мультфільм (перегляд мультфільму здійснювати обов'язково з батьками) про безпеку в інтернеті та складіть разом з нею основні правила безпечного використання інтернету.

Покликання на відео «Як бути в безпеці в інтернеті?»: https://youtu.be/kTX_Qlzaebg.

Інформаційна довідка: на жаль, інтернет не завжди приносить користь, є і певні небезпеки, на про які потрібно знати. Тому нам потрібно бути уважними, коли ми користуємось інтернетом. Важливо, щоб дитина, зустрівшись з онлайн-ризиком чи шкідливим контентом, одразу розповіла про це дорослому, якому довіряє, наприклад, батькам чи вихователю, старшому брату чи старшій сестрі. Це одне з головних правил онлайн-безпеки для дітей дошкільного віку, тому побудова довірливих стосунків батьків з дітьми є передумовою забезпечення безпеки дітей дошкільного віку.

Джерело: скриншот з відео

Орієнтовний перелік правил безпечного використання інтернету:

1. Не можна брати гаджет (телефон, планшет чи ноутбук) без дозволу батьків.
2. Перед завантаженням нової гри спитайте дозволу у батьків.
3. Інтернет та гаджет варто використовувати обмежено.
4. Якщо вас щось злякало чи засмутило під час перегляду відео/мультфільму чи під час гри, обов'язково скажіть про це батькам.
5. Не розповсюджувати особисті дані (адресу проживання, місце навчання, номер мобільного телефону, інформацію про батьків) в інтернеті.
6. Якщо трапилась неприємна ситуація, то варто звернутись за допомогою до дорослих, кому дитина довіряє (батьки, старший брат чи старша сестра, вихователь у садочку).
7. Не зустрічатись з тими, кого ми знаємо тільки онлайн — незнайомець завжди залишається незнайомцем.
8. Не відповідати на повідомлення, які є неприємними.
9. Розповісти батькам, якщо хтось надає чи говорить неприємні слова.
10. Ні з ким не ділитись своїм паролем до гаджета чи додатку.
11. Перед завантаженням нового додатку слід спитати дозволу в батьків [11].

Джерело: https://st.depositphotos.com/1742172/2041/v/450/depositphotos_20415701-stock-illustration-cartoon-internet.jpg

Вправа «Хаппі та її суперсила»

Мета: закріпити розуміння поняття «інтернет», розвивати навички безпечної поведінки в інтернеті, уважність, критичне мислення, уміння робити висновки та за потреби звертатись до дорослих.

Хід виконання: прочитайте дитині казку [11] та обговоріть її, використовуючи орієнтовний перелік запитань.

Перелік запитань:

1. Як ти думаєш, чому черепашка Хаппі завжди, як виходила з дому, була в панцирі? (Відповідь: Бо панцир — її захист. Важливо озвучити, що наша черепашка казкова, тому вона знімала панцир перед сном. Справжні ж черепашки ніколи не знімають панцир.)
2. Як ти думаєш, чому тритон просив черепашку тримати їхнє спілкування в таємниці? (Відповідь: бо він був насправді злочинцем. Наголосіть: якщо ми приготували мамі подарунок, то можемо про це не розповісти їй, але якщо щось нас засмутило чи налякало, то обов'язково цим потрібно поділитись з дорослим!)
3. Чи можуть, на твою думку, справжні друзі просити зробити щось таке, що вам неприємно? (Відповідь: ні. Нагадайте: у будь-якій неприємній ситуації важливо звернутись до дорослого.)
4. Як ти думаєш, яка ж суперсила була в Хаппі? (Відповідь: уміти казати "Ні". Зверніть увагу дитини на те, що ніхто інший, окрім батьків, не повинен бачити тіло дитини, закрите білизною (майкою чи трусиками).)
5. Дайте дитині папір та олівці й запропонуйте їй намалювати ту суперсилу, яку вона хотіла б мати. Завершуючи вправу, запитайте чому саме таку суперсилу намалювала дитина? [11].

Кожен день черепашки на ім'я Хаппі проходив однаково щасливо. Зранку вона снідала й спілкувалася з батьками, а далі йшла до школи. Ой ні! Ще вона обов'язково знімала піжаму й одягала свій зелений панцир (справжні черепашки панцир не знімають і існувати без нього не можуть, але ж Хаппі — казковий герой). Ніхто не має бачити черепашок без панцира!

У школі Хаппі вчилася й гралася з друзями, а потім знову поверталася додому. За вечерею розповідала батькам про свій день, потім робила домашні завдання і трохи теревенила з друзями в зообуці. Майже в кожного звірятка у школі була сторінка в зообуці. Це такий сайт, де можна виставляти свої фотографії, вітати друзів з днем народження й питати про домашнє завдання, якщо раптом забув, у якому саме зошиті його записав. А ще важливо слідкувати, щоб в інтернеті з'являлися тільки ті світлини, які тобі подобаються.

Одного ранку черепашка Хаппі отримала в зообуці повідомлення від Тритона: «Привіт! Давай дружити!»

Це було досить несподівано, бо раніше на її сторінку заходили лише ті звірятка, з ким вона спілкувалася у школі. Але Хаппі здалося, що це гарна нагода збільшити коло друзів. Тому, ретельно дослідивши сторінку незнайомця, вона відповіла одним словом: «ОК».

Відтоді черепашка Хаппі почала дружити з Тритоном і проводити в зообуці більше часу. Вони спілкувалися про вчителів, про друзів, про нудні завдання й цікаві пригоди у школі. Обмінювалися різними кумедними картинками й улюбленою музикою. Листування в мережі було ще й досить особистим. Розповідали про хвилювання, несправедливість і страхи. Тому Тритон попросив черепашку тримати їхнє спілкування в таємниці. І Хаппі погодилася. Їй здавалося, що новий друг знає її краще за всіх, розуміє більше за всіх і підтримує частіше за всіх.

Одного дня у школі сталася халепа. Через нескінченні розмови з Тритоном Хаппі стала неухважною на заняттях. Ще б пак! Тепер вона засинала пізніше, ніж зазвичай, не висипалася й не могла зібратися з думками. От і цього разу черепашка переплутала дні й забула виконати одне дуже важливе завдання. Через це в класі з неї усі глузували. Засмучена Хаппі повернулася додому. Батьки ще були на роботі. Тож вона одразу пішла до своєї кімнати, увімкнула зообук і написала:

— Привіт, Тритоне! У мене сьогодні був дуже поганий день.

І черепашка розповіла другові про свою халепу. Тритон всіляко її підтримував, а потім сказав, що вона йому дуже подобається. Через ці слова Хаппі забула про всі негаразди!

— Хаппі, а зроби для мене зараз фото! Хочу побачити, що ти вже не сумна, а всміхаєшся! — попросив Тритон. Черепашка швиденько сфотографувала себе у дзеркалі й надіслала те фото, яке їй найбільше сподобалося.

— Хаппі, ти особлива! Я ніколи ще не бачив такої гарної черепашки! — написав Тритон. — А можна подивитися, які ви, черепашки, без панцира? Надішли фото!

Такого Хаппі не очікувала. Усмішка щезла вмить. Вона перечитала це повідомлення тричі, перш ніж відповіла:

— Але черепашкам не можна показуватися іншим звірям без панцира. Це ж мій одяг, мій захист...

— Захист потрібен від тих, кого ти не знаєш, — заперечив Тритон. — А ми з тобою друзі! Хіба ти мені не довіряєш?

— Довіряю! Звичайно, довіряю! — написала Хаппі, але їй не подобалося прохання Тритона.

— Якщо довіряєш, доведи! Знімай панцир і роби фото! Або я тобі більше не друг! І не здумай комусь про це розповісти, ти обіцяла. У тебе є п'ять хвилин!

Хаппі подивилася на годинник. За п'ять хвилин мала повернутися з роботи мама. Але порадитися з нею, вона не встигала... Що ж робити?.. Хаппі дуже розхвилювалася. Вона не хотіла втрачати друга, але й не знала, що буде, якщо надіслати фотографії.

Раптом у кімнаті з'явилась мушка Мо. Вона показала черепашці різне майбутнє, яке може трапитися.

— Пам'ятай, Хаппі, надсилати можна тільки ті фотографії, які ти готова побачити на дубі біля школи! — сказала мушка. — Крім того, справжні друзі не повинні змушувати робити неприємні тобі речі! Після мандрів майбутнім черепашка остаточно вирішила, що вона зробить. Хаппі відповіла Тритону своє впевнене «Ні!», зробила фотографії їхнього листування й заблокувала шахрая. Черепашка розповіла про нього батькам і попередила друзів у школі.

Джерело: https://stop-sexting.in.ua/wp-content/uploads/2021/07/stop_sexting_moya-persha-podorozh-bezpechnym-onlajn-prostorom_12_07_21-2.pdf

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyiosviti-v-ukrayini>.
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: наук.-метод, посібник. Київ: ІЗМН, 1998. 240 с.
3. Васецька Т.М. Врахування особливостей темпераменту у навчанні та вихованні дітей молодшого шкільного віку: на допомогу вчителям початкових класів, вихователям, батькам/ Т.М. Васецька/ Кіровоград: Імекс ЛТД, 1998. 54 с.
4. Вірші про книгу для дітей. URL: <https://dity.in.ua/statti/virshi-i-kazki-dlya-ditey/virshi-pro-knigu-dlya-ditey>
5. Вірші про телефон і правила користування ним. URL: <https://megaznaika.com.ua/telefon-virshi/>
6. Діти та гаджети: скільки часу можна витратити на планшети та смартфони. URL: <https://zags.org.ua/tatam/dity-ta-gadzhety-skilky-chasu-mozhna-vytrachaty-na-planshety-ta-smartfony/>
7. Дизайн фотоапаратів: еволюція техніки. URL: <https://klona.ua/uk/blog/3d-modeling-and-visualization-uk/dyzajn-fotoaparativ-evolyucziya-tehnik>
8. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія: навч. посіб. 2-ге видання. К. : Центр учбової літератури, 2009. 392 с.
9. Казка про Воду. URL: <https://svitkazok.pp.ua/kazka-pro-vodu.html>
10. Клуб поезії. Телевізор. URL: <https://www.poetryclub.com.ua/getpoem.php?id=783775>
11. Моя перша подорож безпечним онлайн-простором. URL https://stop-sexting.in.ua/wp-content/uploads/2021/07/stop_sexting_moya-persha-podorozh-bezpechnym-onlajn-prostorom_12_07_21-2.pdf
12. Олійник О. Емоційна компетентність: шляхи реалізації якісного розвитку дитини дошкільного віку. Збірник наукових праць. Випуск 24 (1–2018). Частина 2. С. 265–270.
13. Роздрукована з текстом вірша Лесі Вознюк “Сергійко і реклама”. URL: <https://svitdovkola.org/files/um2/6/Tema-06-rozdrukivka-3-lesson-102.pdf>
14. Рудік О. А., Березюк В.С. Інноваційні технології в ДНЗ. Харків : Основа, 2017. 224 с.
15. Столяр Л. Що таке емоційний інтелект, і як він впливає на життя. URL: <https://life.pravda.com.ua/health/2017/10/15/226957/>
16. Сучасні діти — відображення цінностей дорослого світу : методичні рекомендації/ ред. Т.О. Піроженко. Київ-Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 120 с.
17. Формування у дошкільників життєвої позиції щодо власної безпеки життєдіяльності. URL: <http://dnz97.edu.kh.ua/news/id/201?pvi=pvi>
18. Телевізор. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D1%96%D0%B7%D0%BE%D1%80>

Післямова

Уміння мислити критично — провідна навичка XXI століття, яка забезпечує науково-технічний і суспільний прогрес та є запорукою демократії. Саме тому, медіаграмотність та освітній процес, побудований на його засадах, за останні роки стали основою реформ, що відбуваються в системі освіти в провідних країнах Європи, нашої держави в тому числі.

Особливій небезпеці в незахищеному інформаційному просторі піддаються саме діти, які, як найбільш активна й допитлива аудиторія, часто першими знайомляться з інформаційними технологіями, випереджаючи в технічній грамотності батьків і педагогів.

Актуальність цієї проблеми обумовлена ставленням до дошкільного віку як унікального періоду розвитку особистості та можливістю формування основ для розвитку критичного мислення в дітей дошкільного віку шляхом запровадження медіаосвіти в сім'ї.

Зважаючи на зазначене, медіаграмотність дитини починається з медіаграмотності батьків. І саме батьківська аудиторія, як основний провідник соціалізації дітей, повинна сьогодні мати належний рівень медіаграмотності, головна мета якої — виховати покоління свідомих медіаспоживачів, які здатні орієнтуватися в інформаційному суспільстві та є вимогливими користувачами медіа.

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ПОЧИНАЄТЬСЯ З СІМ'Ї

Відповідальність за підбір ілюстративного матеріалу несуть автори.

Редактор: Наталія Пономаренко

Макетування: Андрій Чернявський

Академія української преси тел. 067-372-27-33,

e-mail: info@aup.com.ua

Сайт: <http://aup.com.ua/>

Портал «Медіаосвіта та медіаграмотність»: <http://www.medialiteracy.org.ua/>

Сторінка на Facebook: <https://www.facebook.com/aupfoundation>

Telegram-канал: https://t.me/aup_info